

**Міністерство освіти і науки України**  
**Західноукраїнський національний університет**  
**Юридичний факультет**

Кафедра адміністративного  
права та судочинства

**МІЖДИСЦИПЛІНАРНА КУРСОВА РОБОТА**

**з дисципліни: «Фінансове право»**

**на тему: «Види податкових зобов'язань та їх правове регулювання»**

Студентка групи ПР-35

Лис Вікторія Миколаївна

Керівник: д. філ. з права, доц. Іванюк В. Д.

Національна шкала \_\_\_\_\_

Кількість балів: \_\_\_\_\_ Оцінка: ECTS \_\_\_\_\_

Члени комісії \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

(підпис) (прізвище та ініціали)

**Тернопіль – 2025**

## ЗМІСТ

|                                                                                                                   |           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>ВСТУП.....</b>                                                                                                 | <b>3</b>  |
| <b>РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОДАТКОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА ЇХ ВИДІВ.....</b>                                  | <b>5</b>  |
| 1.1. Поняття та сутність податкового зобов'язання.....                                                            | 5         |
| 1.2. Елементи податкового зобов'язання.....                                                                       | 6         |
| 1.3. Класифікація податкових зобов'язань.....                                                                     | 8         |
| <b>Висновки до розділу 1.....</b>                                                                                 | <b>12</b> |
| <b>РОЗДІЛ 2. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПОДАТКОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ В УКРАЇНІ.....</b>                                        | <b>14</b> |
| 2.1. Законодавче забезпечення податкових зобов'язань.....                                                         | 14        |
| 2.2. Повноваження контролюючих органів у сфері податкових зобов'язань.....                                        | 15        |
| 2.3. Механізм виникнення, виконання та припинення податкових зобов'язань.....                                     | 16        |
| 2.4. Відповідальність за порушення податкових зобов'язань.....                                                    | 18        |
| <b>Висновки до розділу 2.....</b>                                                                                 | <b>20</b> |
| <b>РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПОДАТКОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ.....</b> | <b>22</b> |
| 3.1. Актуальні проблеми у сфері податкових зобов'язань в Україні.....                                             | 22        |
| 3.2. Напрями вдосконалення правового регулювання податкових зобов'язань.....                                      | 24        |
| <b>Висновки до розділу 3.....</b>                                                                                 | <b>26</b> |
| <b>ВИСНОВКИ.....</b>                                                                                              | <b>27</b> |
| <b>СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....</b>                                                                            | <b>28</b> |

## ВСТУП

**Актуальність теми** обумовлена потребою глибшого юридичного аналізу різновидів податкових зобов'язань, вдосконалення правозастосовчої практики та гарантування рівноваги інтересів та тими, хто сплачує податки. Податкові зобов'язання та їх правове регулювання у сучасних реаліях є не просто важливим, а й вкрай необхідним для гарантування сталого та прогресивного поступу держави. Розгорнутий аналіз цієї проблематики виявляє її багатогранність та глибокий вплив на ключові аспекти суспільного життя, починаючи від макроекономічної стабільності й закінчуючи соціальною справедливістю та міжнародною інтеграцією. Актуальність досліджуваної теми має зв'язок із необхідністю розвитку податкової культури та свідомості серед населення. Осягнення сутності податкових зобов'язань різного типу, їх функцій та юридичних наслідків сприяє формуванню відповідального ставлення до сплати податків, як ключового елементу розбудови у розвиток держави та суспільства. Ясне та прозоре правове регулювання, а також дієва комунікація з платниками податків щодо їхніх прав та обов'язків, є критично важливими факторами для збільшення добровільної сплати податків та зміцнення довіри до податкової системи.

**Науково-практичне значення.** З наукової точки зору, вивчення різновидів податкових зобов'язань відкриває глибше розуміння їхньої юридичної сутності, дає змогу визначити найкращі методи класифікації та з'ясувати значення цього інституту в системі податкового права. З практичної точки зору, чітке розрізнення видів податкових зобов'язань є критично важливим для ефективної роботи контролюючих органів з визначення та збору податків; також це важливо для ефективного податкового планування суб'єктами господарювання.

**Мета** курсової роботи полягає в характеристиці податкових зобов'язань, визначенні їх різновидів та основних положень щодо їх правового регулювання.

Для реалізації мети у курсовій роботі поставлено наступні **завдання:**

- теоретичне обґрунтування, зміст, елементи та класифікаційні підходи до податкового зобов'язання;
- проаналізувати правове підґрунтя регулювання податкових зобов'язань і встановити повноваження контролюючих органів;
- дослідити механізм виникнення, виконання та припинення податкових зобов'язань, дослідити відповідальність за порушення податкових зобов'язань
- визначити актуальні проблеми та напрями вдосконалення податкового зобов'язання.

**Об'єктом** дослідження є податкові правовідносини, що виникають у процесі встановлення, виникнення та реалізації податкових зобов'язань між платниками податків і державою.

**Предметом** дослідження є правові норми, що регулюють види податкових зобов'язань, порядок їх виникнення, виконання, зміни та припинення.

**Методи дослідження.** У процесі дослідження використано сукупність загальнонаукових і спеціально-юридичних методів, зокрема: аналіз і синтез – для з'ясування сутності податкового зобов'язання та його елементів; системно-структурний метод – для дослідження внутрішньої побудови та класифікації податкових зобов'язань; формально-юридичний метод – для аналізу нормативно-правових актів, що регулюють податкові зобов'язання.

**Наукова база дослідження.** Під час написання курсової роботи було використано праці таких провідних вчених та дослідників, як: М.П. Кучерявенко, О.П. Орлюк, М.І. Цуркан, Петровська І.І. Також основну частину роботи складають кодекси України, а саме: Податковий кодекс України, Бюджетний кодекс України, Конституція України та інші нормативно-правові акти.

**Структура роботи.** Курсова робота складається з вступу, трьох розділів, які об'єднують дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел (28 найменувань на 4 сторінках). Загальний обсяг роботи становить 31 сторінку, з яких основний текст - 25 сторінок.

## **РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОДАТКОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА ЇХ ВИДІВ**

### **1.1. Поняття та сутність податкового зобов'язання**

Система оподаткування є однією з основних складових механізму функціонування держави, оскільки забезпечує формування доходної частини бюджету. Як зазначає Петровська Ірина Ігорівна: «податок — це обов'язковий, індивідуально безоплатний платіж до державного чи місцевого бюджетів, що сплачується фізичними та юридичними особами в порядку та строки, визначені в податковому законі» [2; с.7 ]. В оподаткуванні в центрі перебуває правовий інститут податкового зобов'язання. Як зазначає стаття 36 Податкового кодексу України: «податковим обов'язком визнається обов'язок платника податку обчислити, задекларувати та/або сплатити суму податку та збору в порядку і строки, визначені цим Кодексом, законами з питань митної справи» [1]. Податкові зобов'язання, як ключовий елемент податкових правовідносин, мають складну юридичну природу, яка поєднує в собі публічний інтерес держави у фінансуванні її функцій та обов'язок кожного суб'єкта господарювання або громадянина дотримуватися податкової дисципліни.

У сучасних умовах важливого значення набуває класифікація податкових зобов'язань, що дозволяє більш ефективно здійснювати податковий контроль, планування і правозастосування. Водночас важливим є й правове регулювання цього інституту, зокрема порядок виникнення, визначення, виконання та оскарження податкових зобов'язань.

У науці існує кілька усталених підходів до визначення цього ключового поняття податкового права. Ось основні з них, що відображають погляди провідних науковців:

1. Юридичний підхід розглядають такі представники: М.П. Кучерявенко, О.П. Орлюк, М.І. Цуркан та інші. Вони дивляться на податкове зобов'язання як юридичний обов'язок. М.П. Кучерявенко зазначає, що податкове право «установлює обов'язок юридичних і фізичних осіб щодо сплати податків та

зборів, а також регламентує процедуру обчислення і сплати податків та зборів, порядок здійснення податкового контролю і застосування заходів відповідальності за порушення податкового законодавства» [16].

2. Економічний підхід (представники: В.М. Мельник, О.В. Чернявський, В.М. Федосов та інші): «відносини, що виникають між державою і платником з приводу сплати до бюджету податків і обов'язкових платежів. Результатом такого впливу є, з одного боку, формування централізованого фонду грошових коштів держави, а з іншого – створення сприятливих умов для розвитку господарської діяльності, регулювання соціально-економічного життя суспільства»[4].

3. Комплексний підхід (поєднує юридичні та економічні аспекти):

Деякі науковці пропонують комплексне розуміння податкового зобов'язання, яке враховує як його юридичну форму, так і економічну сутність.

Узагальнюючи наукові погляди, можна сформулювати таке визначення: податкове зобов'язання – це встановлене податковим законодавством юридичний обов'язок платника податків сплатити до бюджету певну суму коштів у встановлені строки та порядку.

Розуміння поняття та сутності податкового зобов'язання є фундаментальним для дослідження правового регулювання окремих видів податків, аналізу ефективності податкової системи та розробки шляхів її вдосконалення. Дослідження науковців у цій сфері є надзвичайно важливими для формування якісної податкової політики держави.

## **1.2. Елементи податкового зобов'язання**

Податкове зобов'язання, як юридична конструкція, складається з низки елементів, які разом визначають його зміст, обсяг і порядок реалізації. Ці елементи формують структуру зобов'язання та дозволяють однозначно визначити обов'язки платника перед державою. Основними елементами податкового зобов'язання є: суб'єкти, об'єкт, база, ставка, строк сплати податку, порядок сплати податку.

Науковці-правники детально аналізують елементи податкового зобов'язання і надалі потрібно розібратись більш детальніше з ними.

1. Як зазначає Доля Л. М. та Гета П. Т. «суб'єктом податкового права може бути будь-яка особа, поведінка якої регулюється нормами податкового права і яка може виступати учасником податкових правовідносин, носієм суб'єктивних прав і обов'язків» [17]. Також Доля Л. М. описує: «суб'єктами податкових правовідносин є держава (органи влади, які встановлюють та регулюють механізм оподаткування), державні податкові органи (податкові адміністрації), платники податків» [17].
2. Об'єкт оподаткування: предмет, з приводу якого виникає обов'язок сплати податку. Це те, що підлягає оподаткуванню: доходи, майно, товари, послуги, прибуток, земельні ділянки тощо. Об'єкт є юридичною підставою для виникнення податкового зобов'язання.
3. База оподаткування: це кількісне, вартісне або інше вираження об'єкта оподаткування, до якого застосовується податкова ставка для розрахунку податкового зобов'язання. Вона є ключовим елементом, що дозволяє обчислити конкретну суму податку, яку зобов'язаний сплатити платник. Ставка податку: величина податкових нарахувань на одиницю бази оподаткування.
4. Податкова ставка: визначає розмір податку в процентному або фіксованому вираженні, який застосовується до податкової бази.
5. Строк сплати податку: визначений законом період, протягом якого платник зобов'язаний сплатити податок. Несвоєчасна сплата є підставою для виникнення податкового боргу та застосування штрафних санкцій.
6. Порядок сплати податку: законодавством передбачена процедура внесення коштів до бюджету. Як правило, зобов'язання виконуються у національній валюті — гривні.

Усі ці елементи є між собою тісно взаємопов'язаними. Зміна одного з них, до прикладу ставки або ж бази може вплинути на обсяг зобов'язань. Завдяки цій чіткій структурі зобов'язання держава реалізує свій податковий суверенітет. В

свою чергу платник отримує правову визначеність щодо обсягу своїх обов'язків а також прав.

### **1.3. Класифікація податкових зобов'язань**

Для глибшого розуміння сутності податкових зобов'язань та їх ефективного правового регулювання важливо здійснювати їх класифікацію. Стаття 8 Податкового кодексу України передбачає два види податкових пов'язань: «в Україні встановлюються загальнодержавні та місцеві податки та збори» [1].

Загальнодержавні податкові зобов'язання — це зобов'язання, які передбачають сплату податків, які надходять до Державного бюджету України (наприклад, як зазначає ст. 9 ПКУ «податок на прибуток підприємств, податок на доходи фізичних осіб, податок на додану вартість, акцизний податок, екологічний податок, рентна плата, мито» [6]).

Місцеві податкові зобов'язання — це зобов'язання які передбачають сплату податків і зборів, які зараховуються до бюджетів місцевого самоврядування (наприклад, як зазначає ст. 10 ПКУ, до місцевих податків належать: «1. податок на майно, єдиний податок» [18]).

Загальнодержавні податки є одними з найпоширеніших податків в Україні. Собою вони представляють обов'язковість до сплати по всій території України, які встановлюються Верховної Радою України. Їхнє правове регулювання здійснюється Конституцією України, Податковим кодексом України і іншими законодавчими актами.

Податок на прибуток підприємств: платниками цього податку є резиденти — юридичні особи, що створені та діють відповідно до законодавства України та згідно з статтею 133.2.1 ПКУ : «нерезидентами є: юридичні особи, які утворені в будь-якій організаційно-правовій формі та отримують доходи з джерелом походження з України, за винятком установ та організацій, що мають дипломатичні привілеї або імунітет згідно з міжнародними договорами України» [1]. Об'єктом оподаткування є прибуток сформований відповідно до національних або міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, з

урахуванням податкових різниць (ст. 134 ПКУ), ст. 136 ПКУ «базова (основна) ставка податку становить 18 відсотків» [6]. Цей податок є прямим, облік доходів та витрат ведеться за правилами бухгалтерського обліку також про таке подають декларації щоквартально або щорічно.

Податок на доходи фізичних осіб: платниками є фізичні особи — резидента або нерезиденти, які отримують доходи як в Україні, так і за її межами. Об'єктом оподаткування виступає сукупний місячний (річний) оподатковуваний дохід. Цей податок також зараховується до прямих, а основна його ставка, як правило, сягає 18 відсотків від бази оподаткування. Встановлено також інші ставки для окремих категорій доходів.

Податок на додану вартість — це непряме стягнення, яке враховується у ціні товарів (робіт, послуг) та сплачується покупцем, але його облік та перерахунок до державної скарбниці здійснює продавець (податковий агент). Особи, що офіційно внесені до реєстру платників ПДВ, автоматично вважаються платниками цього податку. Це стосується також тих, хто імпортує товари на українську митну територію.

Об'єктом оподаткування виступають операції з реалізації товарів, робіт та послуг на митній території України, а також експорт та імпорт товарів. Цей податок є непрямим. Основна ставка становить 20 відсотків, але за деякими операціями застосовуються пільгові ставки 7 відсотків: наприклад, для лікарських засобів та медичних товарів та нульові відсотки це для експорту товарів.

Акцизний податок — платниками такого податку є виробники та імпортери під акцизних товарів, наприклад спирт етиловий, алкогольні напої. Об'єктом оподаткування визначено операції з реалізації підакцизної продукції та її ввезення на митну територію України. Цей податок є непрямим та включається до ціни підакцизних товарів. Ставка встановлюється у твердих сумах — а саме у гривнях за одиницю виміру бази оподаткування.

Сплачувачами екологічного податку визначаються суб'єкти господарювання, що реалізують: скидання забруднюючих речовин у водне

середовище, викиди забруднюючих речовин у атмосферу стаціонарними джерелами забруднення, тощо. Об'єктом оподаткування є фактичні обсяги викидів. Ставка встановлюється у твердих сумах у гривнях за одиницю бази оподаткування.

Платниками ренти виступають підприємницькі структури, що використовують надра для видобутку мінеральних ресурсів, спеціальне використання води та інші. Об'єктом оподаткування є обсяг видобутих корисних копалин, обсяг використаної води та інші. Ставка встановлюється у відсотках від вартості виду видобутих корисних копалин або в твердих сумах за одиницю бази оподаткування.

Платниками мита є особи, які переміщують товари, що перетинають митний кордон України. Товари що возиться на митну територію України чи вивозиться за її межі вважається об'єктами оподаткування. Ставка встановлюється митним тарифом України у відсотках митної вартості або у фіксовані сумі за одиницю товару, також можуть застосовуватись комбіновані ставки. Розрізняють такі види мит: ввізне, вивізне, спеціальне, компенсаційне, антидемпінгове.

Щодо місцевих податків, зазначимо, що сутність виражається у тому, що: «місцеві податки — це платежі, які встановлюються місцевими органами влади і обов'язкові до сплати їх платниками на певній території» [19]. Вони встановлюються місцевими радами, а саме сільськими, селищними та міським. Також вони не можуть суперечити загальним нормам Податкового кодексу України (ст. 7.3 ПКУ).

Відповідно до ст. 10 Податкового кодексу України, розрізняють такі види місцевих податків: «місцевих податків належить: податок на майно, єдиний податок» [1].

Є різні види податків на майно, а саме податок на нерухоме майно, земельний податок.

Податок на нерухомість, крім земельної ділянки, сплачують: фізичні та юридичні особи, які є власниками будівель житлового та нежитлового фонду,

розташованих у межах відповідної територіальної громади. Об'єктом оподаткування для них є сукупна площа житлової та нежитлової нерухомості, що належить платнику податку на праві власності. Податковою базою є загальна площа кожного об'єкта нерухомості. Місцева рада визначає ставку податку у відсотках до мінімальної заробітної плати, визначеної законодавством на 1 січня податкового року, за 1 квадратний метр бази оподаткування. Місцеві ради самостійно визначають ставки податку, пільги для фізичних чи юридичних осіб а також порядок сплати податку.

Земельний податок за земельні ділянки, що перебувають у приватній власності та власності територіальних громад. Власники земельних наділів, паїв, водойм та особи, які постійно користуються землею, окрім суб'єктів державної та комунальної власності вважається платниками податків. В цьому випадку об'єктом оподаткування будуть земельні ділянки, що перебувають у власності або постійному користуванні. Для земельних наділів, щодо яких нормативну грошову оцінку не було здійснено, підставою для оподаткування слугує площа ділянки. Ставки визначаються рішенням місцевої ради, виражаючись у відсотках від нормативної грошової оцінки земельних наділів. У випадку з землями, де нормативну грошову оцінку не проводили, ставки встановлюються у фіксованому розмірі, який визначається за одиницю площі землі.

Єдиним податком — це податок, який сплачують підприємці, що працюють за спрощеною системою оподаткування. Він є одним з головних податків для тих, хто веде підприємницьку діяльність. Він застосовується до фізичних осіб — підприємців та юридичних осіб, які брали спрощену систему оподаткування. Єдиному податку є певні особливості. Фізичні особи — підприємці можуть бути платниками податку лише 1-3 групи, а також юридичні особи 3 групи.

Об'єктом оподаткування для 1-3 груп ФОП та 3 групи юридичні особи — є отриманий дохід. Якщо брати 4 групу сільськогосподарських і товаровиробників — об'єктом оподаткування буде площа сільськогосподарських угідь та земель водного фонду. Ставки залежить від

групи. Для ФОП є фіксована ставка у відсотках, а саме, як вказує Дебет-Кредит «У 2025 році застосовуватимуться такі ставки ЄП:

- для I групи – до 10% від розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленого законом на 1 січня звітного року;
- для II групи – до 20% від розміру мінзарплати, встановленої законом на 1 січня звітного року;
- для III групи – у відсотках до доходу» [13].

Для перших та других груп платників єдиного податку місцеві ради можуть та мають повноваження встановлювати конкретні фіксовані ставки, у межах визначених ПКУ.

Відповідно до статті 267 Податкового кодексу України «платниками транспортного податку є фізичні та юридичні особи, в тому числі нерезиденти які мають зареєстровані в Україні власні легкові автомобілі» [6]. Об'єктом цього оподаткування згідно ПКУ є «легкові автомобілі з року випуску яких минуло не більше п'яти років включно та середню ринкову вартість яких становить понад 375 розмірів мінімальної заробітної плати встановленої законом на 1 січня податкового року. Така вартість визначається центральним органом виконавчої влади» [6].

Місцеві податки встановлюється рішеннями сільських, селищних, міських рад та рад об'єднаних територіальних громад у межах, чітко визначених Податковим кодексом України. Місцеві податки є важливим інструментом фінансового забезпечення місцевого самоврядування.

### **Висновки до розділу 1**

Підсумовуючи викладений матеріал, перший розділ дослідження заклав теоретичний фундамент для подальшого аналізу видів податкових зобов'язань та особливостей їх правового регулювання в Україні. Було встановлено, що податкове зобов'язання є публічно-правовим обов'язком платника податків сплатити до бюджету визначену законом суму коштів, що має односторонній, безумовний, майновий та законний характер. Розгляд різних наукових підходів

та законодавчого визначення дозволив виявити ключові сутнісні характеристики цього поняття та його важливі функції у фінансовій системі держави. Детальний аналіз елементів податкового зобов'язання показав їхню взаємопов'язаність та визначальну роль у механізмі реалізації податкових відносин.

Загальна характеристика податкових зобов'язань включає в себе різноманітні аспекти оподаткування, такі як обов'язок сплати податків, порядок їх визначення та виплати, а також правові наслідки порушення податкового законодавства. Податкові зобов'язання можна класифікувати за різними критеріями, включаючи вид податку (податок на прибуток, ПДВ, акцизний податок тощо), суб'єкта оподаткування (юридичні особи, фізичні особи-підприємці, населення), термін сплати та інші параметри.

Таким чином, перший розділ створив необхідну теоретичну базу для подальшого дослідження видів податкових зобов'язань та їх правового регулювання, підкресливши їхню важливість для функціонування держави та економіки, а також окресливши напрямки подальшого аналізу проблемних питань у цій сфері.

## **РОЗДІЛ 2. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПОДАТКОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ В УКРАЇНІ**

### **2.1. Законодавче забезпечення податкових зобов'язань**

Основним законодавчим актом в Україні, щодо правового регулювання податкових зобов'язань є Конституція України. Ст.67 Конституції України закріплює конституційний обов'язок «кожен зобов'язаний сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, встановлених законом» [11]. Ця норма є фундаментом для існування інституту податкового зобов'язання в Україні визначаючи його легітимність та обов'язковість.

Окрім Конституції України, ключовим та застосовуваним нормативно-правовим актом виступає Податковий кодекс України. Насамперед він дає визначення податку в ст. 6 ПКУ «обов'язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету або на єдиний рахунок, що справляється з платників податку відповідно до цього Кодексу» [6]. Також він визначає умови виникнення, виконання та припинення податкових зобов'язань. Він регулює основні поняття та терміни, права й зобов'язання осіб, які сплачують податки, процес визначення, модифікації та скасування податків і зборів, різновиди податків та зборів, алгоритм реєстрації платників податків, процедури оскарження рішень контролюючих структур, а також відповідальність за невиконання вимог податкового законодавства.

Податкове законодавство періодично змінюється, тому приймаються періодично закони, які вносять зміни та доповнення до Податкового кодексу України, що може впливати на порядок виникнення, реалізація та обсяг податкових обов'язків за окремими видами податків і зборів. Хоч ПКУ і є основним актом з питань оподаткування, проте існують окремі закони, що регулюють специфічні аспекти оподаткування в певних галузях економіки, або щодо окремих категорій платників податків.

Також до законодавчого регулювання можна віднести підзаконні нормативно-правові акти, а саме постанови Кабінету Міністрів України, накази

Міністерства Фінансів України, розпорядження та інші Державні податкові служби України, рішення органів місцевого самоврядування.

Також важливу роль в питанні оподаткування грають міжнародні договори а також судова практика. Рішення Конституційного Суду України щодо конституційності норм податкового законодавства та роз'яснення в Верховного суду у податкових спорах можуть формують важливий прецедентний елемент у застосуванні законодавства до податкового зобов'язання.

Отже, можна зробити такий висновок, що інститут податкового зобов'язання в Україні має розгалужене законодавче забезпечення, де важливу і ключову роль відіграє Податковий кодекс України.

## **2.2. Повноваження контролюючих органів у сфері податкових зобов'язань**

Опираючись на статтю 75 Податкового кодексу України, «контролюючі органи мають право проводити камеральні, документальні (планові або позапланові; виїзні або невиїзні) та фактичні перевірки» [6]. Податкові органи в Україні, насамперед Державна податкова служба (ДПС), наділені широкими повноваженнями для забезпечення правильного розрахунку та своєчасної сплати податків і зборів. Ці повноваження охоплюють як визначення розміру податкових обов'язків суб'єктів оподаткування, так і контроль за їх виконанням. За результатами перевірок складаються акти, на підставі яких можуть бути до нараховані податкові зобов'язання, а також застосовані штрафні санкції та пеня. При обробці податкових декларацій (розрахунків) податкові органи можуть виявляти арифметичні помилки або невідповідності та повідомляти платників про необхідність їх виправлення. У випадках, прямо передбачених законодавством, наприклад, при неподанні платником податкової звітності у встановлені строки, податковий орган може на підставі наявної інформації встановити власноруч обсяг податкового пов'язку. Розглядаючи скарги платників на рішення податкових органів нижчого рівня, ДПС може змінювати або скасовувати такі рішення, що впливає на обсяг податкових зобов'язань. У

визначених законом випадках органи податкового контролю можуть ініціювати звернення до суду з позовами щодо визначення податкових обов'язків.

Згідно з положеннями статті 75 ПК України: «предметом камеральної перевірки також можуть бути:

1. своєчасність подання податкових декларацій (розрахунків);
2. своєчасність реєстрації податкових накладних та/або розрахунків коригування до податкових накладних у Єдиному реєстрі податкових накладних, акцизних накладних та/або розрахунків коригування до акцизних накладних у Єдиному реєстрі акцизних накладних, виправлення помилок у податкових накладних;
3. своєчасність сплати узгодженої суми податкового (грошового) зобов'язання виключно на підставі даних, що зберігаються (опрацьовуються) у відповідних інформаційних базах;
4. повнота нарахування та своєчасність сплати податку на доходи фізичних осіб та єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування у разі невідповідності резидента Дія Сіті вимогам;
5. своєчасність подання заяви про взяття на облік фінансових агентів;
6. своєчасність подання фінансовими агентами звітів про підзвітні рахунки, виправлених звітів про підзвітні рахунки;
7. своєчасність надання фінансовими агентами відповіді на запити (повідомлення) контролюючого органу» [6].

Усі ці повноваження податкові органи здійснюють у межах, визначених Податковим кодексом України та іншими законодавчими актами, з обов'язковим дотриманням прав та законних інтересів платників податків.

### **2.3. Механізм виникнення, виконання та припинення податкових**

#### **зобов'язань**

На підставі Податкового кодексу України, опираючись на статтю 37: «податковий обов'язок виникає у платника податку з моменту настання

обставин, з яким цей кодекс та закони з питань митної справи пов'язує сплату ним податком» [6].

Як зазначено в ст. 38.1 Податковому кодексі України «виконанням податкового обов'язку визнається сплата в повному обсязі платником відповідних сум податкових зобов'язань у встановлений податковим законодавством строк» [6].

Ст. 38.2 ПКУ визначає «сплата податку та збору здійснюється платником податку безпосередньо, а у випадках, передбачених податковим законодавством, - податковим агентом, або представником платника податку» [1].

Податкове зобов'язання виконується виключно у грошовій формі шляхом перерахування коштів у національній валюті України (гривні) через: банківські установи; систему електронних платежів; казначейські рахунки, визначені органами ДПС та Державного казначейства.

Обов'язок сплати визнається виконаним лише після моменту зарахування коштів на рахунок бюджету, але не тоді коли відбулась їх списання з рахунку платника.

Строк сплати податку та збору - це часовий проміжок, що починається від дати, коли у платника податків виникає обов'язок сплатити певний податок, і триває до останнього дня строку, відведеного для такої сплати відповідно до податкового законодавства. Визначення дати виникнення податкового зобов'язання платника податків, включаючи податкового агента, здійснюється календарною датою. Податок який не був сплачений у визначений строк, визнається сплаченим не своєчасно відповідно до ст. 31 Податкового кодексу України.

Згідно з загальним правилом, строки сплати податків і зборів визначаються у вигляді конкретного періоду — це можуть бути роки, місяці, декади, тижні, дні, або строк може бути прив'язаний до настання певної події. Змінювати встановлений строк сплати податку або збору не дозволяється жодній зі сторін — ні платнику податків, ні його податковому агенту, ні представнику, ні контролюючому органу. Винятки з цього правила допускаються лише у

випадках, прямо передбачених Податковим кодексом України. Така норма забезпечує стабільність і передбачуваність податкових зобов'язань, що, у свою чергу, гарантує однаковий підхід до всіх платників податків та сприяє дотриманню фіскальної дисципліни.

Грунтуючись на статті 37 Податкового кодексу України: «підставами для припинення податкового обов'язку крім його виконання є: ліквідація юридичної особи, смерті фізичної особи, визнання її на дієздатною або безвісті відсутньою, втрата особи ознак платника податку, які визначені кодексом, скасування податкового обов'язку у передбачених законодавством способів» [1].

#### **2.4. Відповідальність за порушення податкових зобов'язань**

Порушення платником податків встановлених строків виконання податкових зобов'язань може мати різні правові наслідки, серед яких — фінансова, адміністративна, а в певних випадках і кримінальна відповідальність. Такі заходи передбачені для того, щоб стимулювати сумлінне виконання обов'язків, забезпечити своєчасне надходження коштів до бюджету та запобігати ухиленню від сплати податків. Їх застосування є важливою складовою податкової системи, яка спрямована на підтримку фіскальної дисципліни й справедливості у сфері оподаткування.

Особлива роль у сфері податкового контролю відведена центральному виконавчому органу в цій галузі – Державній податковій службі, яка регламентує сплату і нарахування податків.

Фінансова відповідальність, згідно з нормами, встановлена у другому розділі Податкового кодексу України, зокрема в таких статтях: 123- 129 ПКУ. Пеня: нараховується за кожен день прострочення сплати зобов'язання (ст. 129 ПКУ); обчислюється за ставкою облікової ставки НБУ, поділеної на 365; не нараховується, якщо платник податків оскаржує рішення контролюючого органу, і строк сплати грошового зобов'язання, визначеного в такому рішенні, зупинено. Штрафні санкції (статті 119-127 ПКУ) застосовуються за різні види

порушень податкового законодавства, пов'язані з невиконанням або неналежним виконанням податкових зобов'язань, зокрема:

- Несвоєчасне надання або повне ігнорування обов'язку подання податкової звітності (стаття 120 ПКУ): штраф у встановленому розмірі (340 гривень за кожне таке несвоєчасне надання або ж ненадання, а за повторне протягом року – 680 гривень).
- Несплата або затримка сплати погодженого грошового зобов'язання (стаття 124 ПКУ): штраф у відсотках від суми несплаченого (несвоєчасно сплаченого) обов'язок зі сплати коштів: 10 відсотків – якщо платіж прострочений, до 30 календарних днів включно що настають після останнього дня терміну сплати; 20 відсотків – при затримці сплати від 31-го до 60-го календарного дня включно, що йдуть після останнього дня терміну сплати; 30 відсотків – при затримці сплати понад 60 календарних діб, що настають після останнього дня строку сплати.

Адміністративна відповідальність за КУпАП настає для посадових осіб підприємств, установ, організацій та громадян, що можуть бути притягнуті до адміністративної відповідальності, що передбачається за правопорушення у сфері податкового законодавства. Йдеться зокрема про такі дії: порушення встановленого порядку ведення податкового обліку. Санкції за адміністративні правопорушення можуть включати попередження або накладення штрафу на посадових осіб та громадян. Розміри штрафів встановлюються статтями КУпАП (наприклад, стаття 163-1 КУпАП, «відсутність податкового обліку, порушення керівниками та іншими посадовими особами підприємств, установ, організацій встановленого законом порядку ведення податкового обліку, у тому числі неподання або несвоєчасне подання аудиторських висновків, подання яких передбачено законами України, - тягне за собою накладення штрафу у розмірі від п'яти до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян» [14]).

Кримінальна відповідальність передбачена Кримінальним кодексом України. До прикладу стаття 212 ККУ «умисне ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), що входять в систему оподаткування, введених у

встановленому законом порядку, вчинене службовою особою підприємства, установи, організації, незалежно від форми власності або особою, що займається підприємницькою діяльністю без створення юридичної особи чи будь-якою іншою особою, яка зобов'язана їх сплачувати, якщо ці діяння призвели до фактичного ненадходження до бюджетів чи державних цільових фондів коштів у значних розмірах, - карається штрафом від п'яти тисяч до десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого» [15]. Санкції за кримінальні правопорушення можуть включати штрафи, позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, обмеження волі або позбавлення волі на певний строк. Кримінальна відповідальність настає за наявності відповідного умислу та досягнення встановлених кримінальним законом розмірів несплачених податків.

Порушення строків або невиконання податкових зобов'язань може спричинити для платника податків серйозні фінансові втрати та проблеми правового характеру. До таких наслідків можуть належати штрафи, нарахування пені та інші заходи впливу, передбачені законодавством. Тому своєчасне та повне виконання податкових обов'язків є необхідною умовою для уникнення відповідальності й забезпечення стабільної взаємодії з податковими органами. Дотримання вимог податкового законодавства дозволяє уникнути непорозумінь із контролюючими органами та сприяє прозорості фінансової діяльності.

## **Висновки до розділу 2**

Юридичне врегулювання податкових обов'язків в Україні – це сукупність положень, які окреслюють спосіб їхнього формування, реалізації та припинення, а також процес взаємодії між особою, що сплачує податки, та органами контролю. Податкове зобов'язання являється основною формою реалізації фіскальної функції держави, а його належне правове оформлення гарантує стабільність надходжень до бюджету та правову визначеність для платників податків.

Аналіз чинного законодавства, насамперед Податкового кодексу України, свідчить про наявність чіткої структури механізму виникнення податкових зобов'язань — як у результаті самостійного декларування, так і внаслідок дій контролюючих органів. Правові норми щодо виконання податкових зобов'язань передбачають встановлення конкретних строків сплати, відповідальність за порушення та порядок примусового стягнення. Припинення податкових зобов'язань, своєю чергою, регулюється як через фактичне їх виконання, так і через інші передбачені законом обставини — такі як анулювання, списання чи сплив строку давності.

Отже, діюча правова система, що регулює виконання податкових зобов'язань, загалом спрямована на досягнення балансу між фіскальними інтересами держави та правами платників податків. Вона створює правові засади для належного адміністрування податків і зборів, а також для забезпечення стабільного наповнення бюджету. Водночас практика застосування податкового законодавства свідчить, що в окремих випадках наявні норми потребують доопрацювання. Це пов'язано із необхідністю зменшення можливостей для зловживань з обох сторін — як з боку платників, так і контролюючих органів. Подальше вдосконалення податкового регулювання має бути спрямоване на посилення прозорості, підвищення правової визначеності та забезпечення більшої справедливості в оподаткуванні.

## **РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПОДАТКОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ**

### **3.1. Актуальні проблеми у сфері податкових зобов'язань в Україні**

Податкові зобов'язання — це визначальний компонент у взаємодії між державою та платником податків. Саме через механізм оподаткування держава реалізує свої функції: забезпечує фінансування армії, соціальної сфери, інфраструктури. Однак ефективність цієї системи прямо залежить від стабільності податкового законодавства, справедливості його застосування та довіри суспільства до органів влади. Сьогодні в Україні податкова сфера стикається з низкою викликів, які потребують системного осмислення та вирішення.

Питання про проблеми податкової системи є доволі складними. Зазначені нижче недоліки за собою несуть виникнення таких проблем:

- 1) зниження рівня податкової культури громадян. Рівень податкової культури проявляється у довірі до державних інституцій. Через те, що громадяни втратили свою довіру, рівень надходжень до бюджету країни знижується, що зменшує можливості діяльності державних органів;
- 2) уникнення виконання обов'язку щодо сплати податків. Низький рівень податкової культури спричиняє те, що громадяни уникають сплати податків. Великі податкові ставки, складність податкового законодавства, недотримання законів та особливості державної бюджетної політики - це ключові фактори несплати податків;
- 3) нерівномірний розподіл податкового навантаження та нераціональна система податкових пільг (спираючись на дослідження Слаблюк Н.С.) [22, с. 378];
- 4) недосконалість податкового законодавства. Часті зміни до Податкового кодексу України, колізії норм і складність їх тлумачення створюють правову невизначеність відносно осіб, які мають обов'язок сплачувати податки і ускладнюють правозастосування. Деякі норми суперечать одна одній або допускають різні інтерпретації, що часто призводить до податкових спорів.

Однією з основних проблем є нестабільність податкового законодавства. Часті зміни до Податкового кодексу, запровадження нових норм без достатнього перехідного періоду або пояснень створюють відчуття правової невизначеності. Платники податків часто стикаються з ситуацією, коли податкові правила змінюються вже в процесі дії звітного періоду. Це не лише ускладнює планування господарської діяльності, а й підриває довіру до держави як партнера у фіскальному процесі.

Іншою гострою проблемою є адміністративне навантаження та складність виконання податкових зобов'язань. Подання звітності, реєстрація податкових накладних, перевірки — усе це супроводжується складними бюрократичними процедурами. Попри діджиталізацію податкової служби, автоматизовані системи часто працюють неналежним чином, зокрема блокування податкових накладних за непрозорими критеріями є болючою темою для бізнесу.

Великою проблемою є і зловживання з боку контролюючих органів. На практиці не поодинокі випадки, коли податкові органи донараховують зобов'язання без достатньої аргументації або трактують норми законодавства виключно на користь бюджету. Це створює атмосферу недовіри, змушує платників захищати свої права в судовому порядку, витрачаючи значні ресурси на правову підтримку.

Окремої уваги потребує проблематика податкового боргу та виконання судових рішень. Навіть після визнання нарахованих податкових зобов'язань незаконними, платники стикаються з затягуванням їх скасування або повернення переплат. Це суперечить принципам правової визначеності та добросовісності держави.

Додатковим чинником, що ускладнює ситуацію, є вплив воєнного стану на податкову систему. З одного боку, держава запровадила низку пільг і спрощень, аби підтримати економіку. З іншого — виникла нерівномірність у їх застосуванні, що створює передумови для маніпуляцій і посилює фіскальний тиск на окремі категорії платників.

У сукупності всі ці проблеми вказують на необхідність глибокого перегляду підходів до формування податкової політики. Мета такого перегляду — не лише наповнення бюджету, а й створення умов для справедливого, прозорого і прогнозованого оподаткування. Як вказує Адрієнко К. «для забезпечення розвитку національної економіки та зростання добробуту громадян податкова система має бути трансформована відповідно та міжнародного досвіду, вимог часу та розвитку національної економіки» [28]. Також Адрієнко К. зазначає, що «побудова довіри є складним завданням, але вона стане одним із ключів до вирішення проблем тіньового оподаткування та множинності податкових режимів» [28].

Без цього неможливо досягти високого рівня податкової дисципліни, що є запорукою стабільності держави в умовах як економічних викликів, так і збройної агресії.

### **3.2. Напрями вдосконалення правового регулювання податкових зобов'язань**

Ефективна система податкових зобов'язань є фундаментом фінансової стабільності країни, гарантією справедливого розподілу державних коштів та суттєвим елементом правової взаємодії між державою і платником податків. У сучасних умовах Україна потребує суттєвого вдосконалення правового механізму регулювання податкових зобов'язань, що має здійснюватися за такими основними напрямами:

1. стабілізація та систематизація податкового законодавства. Законодавство у сфері оподаткування має бути стабільним і передбачуваним. Необхідно мінімізувати кількість несистемних змін до Податкового кодексу України, забезпечити кодифікацію норм, уникати суперечностей і дублювань. Важливо також запроваджувати нові правила оподаткування із розумним перехідним періодом.
2. спрощення податкового адміністрування. Адміністративні процедури, пов'язані з виконанням податкових зобов'язань, мають бути повністю

зрозумілими та комфортними. Автоматизовані сервіси Державної податкової служби мають бути орієнтованими на платника, працювати без збоїв та обґрунтовано блокувати ризикові операції. Необхідне вдосконалення механізмів електронної звітності, реєстрації податкових накладних та повернення переоплат.

3. посилення гарантій прав платника податків. Слід законодавчо закріпити чіткі стандарти дій контролюючих органів, розширити механізми захисту прав платників, зокрема шляхом запровадження обов'язкової процедури медіації перед податковими спорами. Крім того, потрібно забезпечити реальне виконання рішень судів на користь платників у короткі строки.
4. цифрова трансформація контролюючих органів. Держава повинна перейти до ризикоорієнтованого підходу у податковому контролі. Впровадження елементів штучного інтелекту, автоматичного аналізу транзакцій, відкритих реєстрів дозволить мінімізувати вплив людського фактора та зменшити кількість безпідставних перевірок.
5. підвищення податкової культури та правової обізнаності. Необхідно активно інформувати громадян і бізнес щодо їхніх податкових прав і обов'язків. Важливо розвивати податкову освіту, зокрема серед молоді та підприємців, а також запроваджувати мотиваційні заходи для добровільного декларування і сплати податків.
6. гармонізація із європейським податковим правом. У контексті євроінтеграції Україна має поступово гармонізувати своє податкове законодавство з правом ЄС. А. О. Нікітішин вважає, що «важливим досягненням у напрямку досягнення більшої прозорості у оподаткуванні є врегулювання країнами Європейського Союзу питання обміну з 2017 р. інформацією про податкове регулювання» [26].

Зміни в податковій сфері затверджено 15 березня 2022 року, згідно Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» [27].

Реформування правового регулювання обов'язку із виконання податкових платежів в Україні є нагальною потребою як з точки зору забезпечення стабільного бюджетного фінансування, так і в контексті захисту прав та інтересів платників податків. Лише за умови системних змін, спрямованих на спрощення процедур, посилення правових гарантій та прозорість, можна досягти балансу між фіскальними інтересами держави і економічною свободою громадян.

### **Висновки до розділу 3**

Аналіз проблемних аспектів правового регулювання податкових зобов'язань в Україні засвідчив наявність системних недоліків, що негативно впливають як на функціонування податкової системи загалом, так і на правовий статус платника податків зокрема. Основними з них є нестабільність податкового законодавства, складність процедур адміністрування податків, зловживання з боку контролюючих органів, недостатня ефективність судового захисту прав платників та низький рівень податкової культури.

Водночас визначено ключові напрями вдосконалення механізму регулювання податкових зобов'язань, зокрема: стабілізацію та систематизацію податкового законодавства, цифрову трансформацію податкового адміністрування, посилення гарантій платника, розвиток податкової освіти та поступову гармонізацію українського законодавства з нормами права Європейського Союзу.

Таким чином, лише комплексне реформування податково-правової системи з урахуванням принципів справедливості, прозорості та правової визначеності дозволить забезпечити ефективне правове регулювання податкових зобов'язань і підвищити довіру до держави як суб'єкта фіскальної політики.

## ВИСНОВКИ

Внаслідок аналізу проблематики правового врегулювання податкових обов'язків в Україні виявлено, що податкове зобов'язання визначається як ключовий інститут податкового права, котрий виконує визначальну роль у практичній реалізації фіскальної функції держави та гарантує стійке функціонування бюджетної системи.

У статті 38 Податкового кодексу України міститься правова дефініція податкового зобов'язання, згідно з якою податковий обов'язок – це зобов'язання платника податків внести до бюджету суму податку у визначені терміни та у спосіб, що встановлені законодавством.

Також аналіз показав, низку проблемних аспектів, що містить чинне податкове законодавство: недостатній рівень забезпечення прав платників податків під час перевірок та вирішення спорів і нестабільність правового регулювання, суперечливість окремих норм Податкового кодексу України, складність процедур податкового адміністрування.

Особливої актуальності набули ці проблеми в умовах воєнного стану, коли відбулися суттєві зміни в режимах оподаткування, були введені податкові пільги, а контроль за виконанням зобов'язань став менш передбачуваним. Крім того, практика застосування положень податкового законодавства засвідчує наявність правової невизначеності, що породжує конфлікти між платниками податків та органами Державної податкової служби України.

У роботі запропоновано основні напрями вдосконалення правового регулювання податкових зобов'язань, зокрема: закріплення стабільних і чітких норм Податкового кодексу України; спрощення адміністрування податків шляхом цифровізації; посилення правового статусу особи, яка сплачує податки, зокрема через впровадження дієвих процедур досудового оскарження.

Таким чином, для підвищення ефективності реалізації податкових зобов'язань необхідно вжити комплекс правових, адміністративних і освітніх заходів, спрямованих на досягнення балансу між фіскальними інтересами держави та забезпеченням прав і гарантій платників податків.



8. Прямі та непрямі податки : податки платять всі. URL: <https://pravovedelo.ua/pryami-ta-nepryami-podatky-podatky-platyat-vsi/>
9. Мартинюк І. Податок на доходи фізичних осіб: фіксовані та соціальні аспекти. *Економіка та суспільство*. 2023. № 56. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-60> (дата звернення: 30.04.2025).
10. Смирнова Т. О. Система оподаткування юридичних осіб : thesis. 2019. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/11306> (дата звернення: 30.04.2025).
11. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 30.04.2025).
12. Єдиний податок. URL: <https://taxer.ua/uk/kb/ep> (дата звернення: 30.04.2025).
13. Групи платників єдиного податку в Україні. URL: <https://services.dtkr.ua/catalogues/indexes/14-grupi-platnikov-jedinogo-podatku-v-ukrayini> (дата звернення: 30.04.2025).
14. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073 станом на 17.04.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
15. Кримінальний кодекс України № 2617-VIII від 22.11.2018 станом на 01.02.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
16. Бюджетний кодекс України: від 8 лип. 2010 р. № 2456-VI. Верховна Рада України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>
16. Податкове право України. URL: [https://pravo-izdat.com.ua/image/data/Files/419/3\\_Podatkove%20pravo\\_pidruchnik\\_vnutri.pdf?srsItd=AfmBOoeT4Z5Q9IjQAjmuZp\\_qRr0dqglY3CFdQfEPWgnu3dW88cutmBW](https://pravo-izdat.com.ua/image/data/Files/419/3_Podatkove%20pravo_pidruchnik_vnutri.pdf?srsItd=AfmBOoeT4Z5Q9IjQAjmuZp_qRr0dqglY3CFdQfEPWgnu3dW88cutmBW) (дата звернення: 30.04.2025).
17. Об'єкти і суб'єкти податкових правовідносин . URL: <http://radnuk.info/pidrychnuku/podatkove-pravo/457-gega/7554-12-----.html> (дата звернення: 30.04.2025).
18. Види місцевих податків. URL: <https://legalaidd.wiki/index.php/%D0%9C%D1%96%D1%81%D1%86%D0%B5%D0>

%B2%D1%96\_%D0%BF%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%BA%D0%B8\_%D1%82%D0%B0\_%D1%97%D1%85\_%D0%B2%D0%B8%D0%B4%D0%B8 (дата звернення: 30.04.2025).

19. Місцеві податки і збори як платежі, що встановлюються місцевими органами влади. URL: [https://osvita.ua/vnz/reports/econom\\_pidpr/18836/print/](https://osvita.ua/vnz/reports/econom_pidpr/18836/print/) (дата звернення: 30.04.2025).

20. Мальована Д. О., Старкова Ю. О., Шашко, М. Д. Сучасна система податків України та її основні недоліки. *Юридичний науковий електронний журнал*, 2021. № 11. С. 469–472. URL: [doi.org/10.32782/2524-0374/2021-11/120](https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-11/120)

21. Ярема Б.П., Ролько А.В. Сучасна податкова система України: проблеми та перспективи розвитку. *Гроші, фінанси і кредит*. 2018. № 34. С.171-175

22. Слаблюк Н.С. Податкова система України: сучасний стан та напрямки вдосконалення. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2019. №1. С. 87-89

23. Про Державний бюджет України: Закон України від 19.11.2024 № 4059-IX. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/4059-20>

24. Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами : Закон України від 21 груд. 2000 р. № 2181-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 10. С. 44

25. Про прожитковий мінімум: Закон України від 15.07.1999. № 966-XIV. Верховна Рада України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/966-14>

26. Нікітішин А. О. Податковий контроль як складова системи адміністрування податків і зборів. *Efektivna ekonomika*. 2022. № 12. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2022.12.3> (дата звернення: 01.05.2025).

27. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану : Закон України від 15.03.2022 № 2120-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text> (дата звернення: 01.05.2025).

28. Андрієнко К., Артюх О. Проблемні аспекти сучасної податкової системи України. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. 2023.

Т. 2, № 4. С. 1–10. URL: <https://doi.org/10.46299/j.isjmef.20230204.01> (дата  
звернення: 20.05.2025).